

EDITORIAL

Ibutyag ug batukan ang mga proyektong pangtapak sa NTF-ELCAC

Gisugdan na sa rehimeng Duterte ang pagpatuman sa Barangay Development Program (BDP) sa National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC). Gimugna ang maong programa alang sa ilusyong "kalamboan" sa Armed Forces of the Philippines (AFP) apan sa tinuod labaw lang kining nagpaunlod sa masa sa kalisud ug pagpangdaugdaug.

Pipila ka semana ang milabay, gipanghinambog sa NTF-ELCAC nga gipagula na niini ang ₱20 milyon sa matag 215 ka barangay sa Region 11 nga makadawat kuno sa BDP. Ang ₱4.3 bilyon nga gigamit dinhi kabahin sa ₱16.4 bilyon nga pondo sa BDP ilalum sa 2021 nga badyet ni Rodrigo Duterte kung asa nahisgutang ang 822 ka barangay nga wala na kunoy NPA.

Ang ₱20 milyon kada barangay bahin-bahinon sa ₱12 milyon alang sa mga kalsadang "farm-to-market;" ₱3 milyon alang sa pagtukod og eskwelahan; ₱2 milyon alang sa

patubig ug kalimpyo; ₱1.5 milyon alang sa reporestasyon; ug ₱1.5 milyon alang sa istasyong panglawas. Pangsilaw sa masa ang maong mga proyektong pang-imprastruktura aron isipon nilang adunay kausaban sa ilang lugar.

Unsa ang kaayo nga ihatag sa masang mag-uuma sa mga kalsada nga magpadali kuno sa paghatod sa produkto sa merkado kung ginakawkaw sa mga agalong yutaan ang ilang ani; o kung ginabarat sila sa mga komersyante? Unsa ang kaayo sa pagatukurong eskwelahan o klinik kung walay titser o duktor?

Unsay pulos sa reporestasyon kung ang mga komersyal nga kahoy ang itanum nga pahimuslan lang gihapon sa dagkung kapitalista?

Pangtapak lang kini sa nag-unang mga problema sa masa. Walay nagatubag sa batakang problema sa masa sa kabanikanhan: ang kawalay kaugalingong gipanag-iyahang yuta. Kini ang gigikanan sa ilang kalisud ug dinaugdaug nga kahimtang. Kini ang hinungdan sa nasinati nilang pagpahimulos ug pagpangdaugdaug ug kung nganong padayon silang nagasuporta ug nagasalmot sa armadong pakigbisog.

Kinsay makapahimulos sa maong mga proyekto kundili ang mga kontratista ug lokal nga burokrata ug upisyal nga maoy mogunit sa pondo sa mga proyektong imprastruktura? Wala kini nalayo sa pork barrel nga ginagamit sa mga

kongresista alang sa pagpahimo og kalsada o mga *waiting shed* sa mga paborito nilang barangay. Ang BDP mao ang *pork barrel* sa militar, pangsuhol sa mga lokal nga upisyal ug pangsuyporta sa mga paborito nilang upisyal. Sama sa hiwi nga mga proyekto sa mga kongresista, siguradong daghan ang mga anomalya sa BDP.

Usa ka dakung proyektong pangsuywar sa BDP. Gusto sa AFP ug NTF-ELCAC nga pagawasong ginaatiman sa militar ang hisgutanan sa kalamboan, edukasyon, kahimsog ug uban pa. Nangandoy ang AFP nga pinaagi sa BDP, makuha nila ang kasingkasing ug hunahuna sa masa aron dili na sila mobalik sa pagsuyporta sa BHB.

Ginabukutan sa BDP ang madugoong gyera sa AFP batok sa masang mag-uuma ug Lumad sa kabanikanhan. Ginatabunan niini ang walay-puas ug walay-hunong nga kampanya sa mga pagpatay, pagaresto, intimidasyon ug pangpanghadlok, pagpamig-ot, *red-tagging* ug pagpamugos sa katawhan nga "mosurender." Katimbayayong sa

BDP ang Retooled Community Support Program (RCSP) sa AFP kung asa ginadeploy ang mga sundalo sa AFP sa mga komunidad nga nagapatuman sa daw garison nga mga pagpamig-ot batok sa masa.

Sa pag-apas nga makakuha og pondo ilalum sa BDP, labaw nga mograbe ang hugaw nga gyera sa AFP batok sa masa. Nag-apas ang militar nga mapadaghan ang mga baryong paluhuron nila sa ilang gahum. Labaw nga mahimong mangtas ang pasistang pangpangatake sa mga baryo sa desperasyong ihimulag ang masa sa ilang hukbo, ug ideklarang "nahinloan" na ang barangay. Labaw nga modaghan ang kaso sa pagpamugos sa masa nga "mosurender" ug magpagamit sa militar. Labaw karon nga nahimong bangis ang mga kaso kung asa ginapunting sa militar ang ilang kasuko ug pagpanimalos sa masa sa baryo sa matag adunay malampusong taktikal nga opensiba ang BHB.

Apan ang labing makapahimulos sa maong mga proyekto mao ang mga langyawng kumpanya ug dag-

kung burgesya-kumprador nga naglaway nga makasulod sa mga suuk nga lugar sa kabanikanhan. Mayorya o 75.54% (P12.42 bilyon) sa pondo sa BDP mapadulong sa Mindanao kung asa nakakonsentra ang lapad nga plantasyon, mina ug mga proyektong pang-enerhiya nga milukop sa gatasan ka libong hektaryang kayutaan. Gipalayas nila ang masang mag-uuma ug masang Lumad gikan sa ilang yutang giugmad ug yutang kabilin. Tumong sa paggahin sa pinakadakung pondo alang sa mga kalsada ang pagsiguro nga mapapaspas ang paghakot sa mga mineral nga ieksport sa ubang nasud, sama sa *palm oil*, saging, pinya ug uban pang mga tanum nga pang-eksport.

Kinahanglang tibuok-kusog nga ibutyag ug batukan sa masang mag-uuma ug nasudnong minorya ang mga proyekto sa BDP nga dili tubag sa ilang tinuod nga pangayo.

Kinahanglang tabangan ang masa sa kabanikanhan nga iduso ang ilang singgit alang sa tinuod nga reporma sa yuta ug mga pangayo aron paubsan ang abang, patas-an ang suhulan sa mga mamumuong panguma ug makatarunganong presyo sa ilang mga produkto. Kaabag ang masang mag-uuma, kinahanglang pasubsubon sa nasudnong minorya ang pakigbisig aron panalipdan ang ilang yutang kabilin.

Kinahanglang subsub usab nga ibutyag ang korapsyon sa mga upisyal militar kakunsabo ang mga lokal nga upisyal ug mga kontraktor nga mibulsa sa minilyong piso sa maong mga proyekto. Awhagon ang mga lokal nga upisyal sa barangay nga batukan ang pagpanuhol sa mga upisyal sa militar bugti sa pagsuyporta sa mga proyekto sa BDP.

Kinahanglang batukan ang padayon nga paggarison ug pagpanghasi sa militar sa ilang mga baryo aron sumpuon ang masa ug hatagag dalan ang dagkung kapitalista nga naglarawng sakupon ang ilang yuta, kawkawon ang natural nga bahandi ug gun-ubon ang kinaiyahan. AB

Bolyum LII Ihap 3 | Pebrero 7, 2021

Unod

<p>Editorial: Ibutyag ug batukan ang mga proyektong pangtapak sa NTF-ELCAC 1</p> <p>13 ka opensiba sa 4 ka prubinsya 2</p> <p>Hukbo sa katawhan 3</p> <p>Konsolidasyon sa baseng masa sa CagV 4</p> <p>Pagharing teror sa AFP sa ST 5</p> <p>Masaker sa Mendiola, gidumdum 5</p> <p>Sa mubong pagkasulti 6</p> <p>Dugang ssuhulan sa mga mamumuo 7</p> <p>Subsidyo sa baboyan ug konsyumer 7</p> <p>Liboang mamumuo, matangtang 8</p> <p>Piket sa Magnolia 8</p> <p>Pagdungog batok sa ATL, gisugdan na 8</p> <p>5 ka mag-uuma, gipatay sa estado 9</p> <p>Pagharing militar sa Myanmar 9</p> <p>Warrant batok sa 2 ka aktibista, gibasura 9</p> <p>Unsa ang lauman kang Biden? 10</p>	
---	--

Ang *Ang Bayan* ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas

13 ka taktikal nga opensiba sa 4 ka prubinsya

Sulod sa duha ka semana, naglunsad og 13 ka aksyong militar ang Bagong Hukbong Bayan (BHB) batok sa nag-operasyong mga tropa sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sa mga prubinsya sa Bukidnon, Surigao del Norte, Abra ug Negros Oriental. Walo niini ang gilunsad sa Bukidnon.

Bukidnon. Magkadungan nga giatake sa mga yunit sa BHB ang mga detachment sa militar sa Kipulot, Barangay Palacapao ug Barangay Butong, Quezon niadtong Enero 20. Sorpresang atake usab ang gilunsad sa BHB sa kampo sa Philippine Army (PA) sa Barangay Minungan niadtong Enero 26.

Tungang gabii sa Enero 27 ug udto sa Enero 29, giatake sa mga yunit sa BHB ang tropa sa PA sa Butay Simong, Barangay Namnam, San Fernando ug Buko, Barangay Banlag, Valencia City.

Giisnapp sa usa pa ka yunit sa BHB ang mga sundalo nga nakaistasyon sa Saluringan, Barangay Canangaan, Cabanglasan niadtong Enero 30. Pagkaugma, gipabusikaran sa BHB ang mirespondeng mga sundalo.

Niadtong Enero 25, giparalisa sa BHB ang unum ka ekipo sa Ulticon Builders Incorporated nga gibanabanang nagbalor og ₱9 milyon. Notoryus ang kumpanya sa ubos nga suhulan ngadto sa mga mamumuo ug pagpangabuso sa mga mag-uuma.

Dose ka sundalo ang napatay sa mga opensiba samtang walo ang nasamdan.

Surigao del Norte. Buntag sa Enero 28, gipabuthan sa usa ka yunit sa BHB-Surigao del Norte ang istasyon sa Philippine National Police-Sison sa Barangay San Pablo sa maong lungsod. Human sa duha ka oras, giisnapp sa usa pa ka yunit sa BHB ang mirespondeng mga sundalo sa 29th IB sa Barangay Tinogpahan.

Pagkahapon, gipabusikaran sa

BHB ang mobil sa pulis nga nagbantay sa pag-atras sa mga Pulang manggugubat sa Barangay San Pablo.

Abra. Giisnapp sa mga Pulang manggugubat ang nag-operasyong yunit sa 72nd DRC niadtong Enero 22 sa utlanan sa Tubo, Abra ug Besao, Mt. Province. Duha ang nahang kaswalti sa mga sundalo. Pangtulo nga opensiba kini sa BHB-Abra (Agustin Begnalen Command) niadtong bulan sa Enero.

Isip balos, dili moubos sa 14 ka bomba ang gihulog sa AFP sa lugar niadtong Enero 24 ug 25. Gigun-ob niini ang mga umahan, pastulan ug kalasangan kung asa nangayam ang mga katutubong Maeng ug Agawa.

Negros Oriental. Giambus sa usa ka yunit sa BHB-Central Negros ang usa ka aktibong elemento ug ahente sa paniktik sa CAFGU Active Auxiliary sa Barangay Luz, Guihulngan City. Gilunsad ang operasyon niadtong Enero 28. AB

Hukbo sa katawhan

Dugay nang wala nakakita og "hukbo" (kolokyal nga tawag sa mga myembro sa Bagong Hukbong Bayan) si Ka Rolly sukad nga nanimuyo ang iyang pamilya sa suok nga bahin sa kabukiran. Kanhi siyang nag-uma sa patag apan miatras ang iyang pamilya sa mas taas nga lugar, uban sa tibukok komunidad, aron likayan ang mga sundalong nagalunsad kanhi sa Oplan Habol Tamaraw panahon sa berduhong si Jovito Palparan.

Dihang nasayran niyang adunay panagsangka tali sa mga "hukbo" ug militar sa kasikbit nga baryo, dalidali siyang miadto sa gilid sa usa ka sapa kung asa lagmit nga moagi ang mga kauban. Kauban ang iyang mga anak, duka ka adlaw nilang gipaabot ang yunit sa BHB. Aduna silay dala nga pagkaon ug hustong gibantayan ang lugar.

"Kini ang tahas nga gihatag sa ako sa mga kauban kanhi pa," matud niya. Bisan og dugay na nga wala siya maistorya o mabisita, gipatuman niya ang iyang katungdanan nga itago ug atimanon ang yu-

nit sa hukbo sa panahon sa pag-atake sa kaaway. Simpleng kamote ug saging ang giandam niyang pagkaon.

Dihang miagi ang yunit, gipanginta niya ang kanhi niyang mga kaila. "Daghan nang bag-ong dagway," matud niya. Nabalitaan niya nga gideploy na sa ubang mga erya ang kanhing nagdumala sa erya. Ingonman, mainiton pa gihapon niyang gisugat ang mga bag-ohay lang niyang kahimamat. Nagdahum siya nga puhon subli niyang makita ang kanhing mga nakauban.

Daku kaayo ang pasalamat sa

mga Pulang manggugubat kang Ka Rolly sa pagsalo sa ilang platon nga tulo ka adlaw nang naningkamot nga makagawas sa kahon sa operasyon sa kaaway. Giabli niya ang iyang sagingan sa mga kauban para didto magpahulay. Human ang tulo ka adlaw, nagdesisyon ang mga kauban nga molakaw na. Giubanan sila ni Ka Rolly hangtud nga mahatod sila sa lain pang masang naghulat usab nga subling makauban ang BHB. AB

Kalig-on sa pundasyon sa agraryong rebolusyon

Lig-on ang suporta sa masang mag-uuma sa Cagayan Valley sa hukbong bayan taliwala sa mga operasyong kombal ug saywar. "Lig-on jud kaayo ang mga tawo dinhi," ang dili malikayang kongklusyon sa mga sundalong sublisubli nang naglunsad og Re-tooled Community Support Program sa usa ka baryo sa rehiyon.

Yawe ang paglunsad sa rebolusyong agraryo sa nahimong paspas nga pagpalapad ug konsolidasyon sa mga organisasyong masa, matud sa mga kauban. Nalunsad sa rehiyon ang kampanyang anti-usura, pagpataas sa suhulan ug pagbatok sa pagpangilog og yuta sa miaging tuig.

Agraryong rebolusyon

Sa usa ka baryo, gikumpronta sa 140 ka mag-uuma ang usa ka usurero nga padayon nga naningil sa interes sa utang luyo sa krisis nga gibunga sa pandemya ug sa sagunson nga bagyo sa rehiyon. Kung dili sila makabayad sa gitakdang panahon, singlon sila sa usurero og 100% interes sa pautang.

Tataw ang kaso sa usa ka mag-uuma nga nangutang og ₱51,700 nga gisingil sa usurero og ₱358,500. Wala dayon nabayaran ang utang tungod sa pagkaguba sa mga panahon.

Tungod sa kumprontasyon, napatangtang sa mga mag-uuma ang balanseng utang sa mga dugay nang nakabayad sa prinsipal. Ang mga wala pa nakabayad magbayad na lang sa prinsipal nga utang ug interes nga katugbang sa usa ka anihan.

Sa usa pa ka baryo, napataas sa mga mamumuong panguma sa usa ka erya ang ilang suhulan gikan sa ₱150 ngadto sa ₱250 kada adlaw. Gitakda usab sa kumprontasyon ang oras sa pagsugod sa trabaho ug paghatag og libreng paniudto. Gibawal usab sa mga mag-uuma ang pagpapainum sa mga trabahante kada hapon tungod kay nagabunga

kini og kagubot sa sulod sa baryo.

Sa duha usab ka baryo, gilunsad sa mga kabus nga mag-uuma ang usa ka kampanya aron ipahunong ang planong pagpalapad sa yuta sa adunahang mag-uuma.

Pagtukod sa KRB

Padayon nga napalapad ang mga organo sa gahum pangpulitika sa rehiyon. Niadtong 2020, miusbaw sa 25% ang ihap sa natukod nga mga komiteng rebolusyonaryo sa baryo (KRB).

Sa usa ka baryo, 100 ka mag-uuma, kabatan-onan, ug hatungang pwersa ang nagtapok aron tukuron ang KRB sa ilang klaster. Gisiguro sa sangay sa Partido sa lokalidad ang pagtambong sa masa sa dinalihan nga tigum. Gilunsad ang tigumpagtukod human mihawa ang mga sundalong naglunsad sa nakapokus nga operasyong kombal sa militar sa maong klaster.

Dugay nang plano sa mga mag-uuma nga magtukod sa ilang kagalingong guberno sa baryo, apan karon lang nahatagan og higayon aron ipatuman kini. Nagpili og mga upisyal sa KRB ang mga delegado ug gitibuok ang usa ka tuig nga programa sa KRB. Gihisgutan usab ang pagpasampa sa hukbong bayan.

Aduna pay duha ka KRB nga magkasunod nga gitukod sa kasikbit nga mga klaster sa mga barangay.

Mga opensibang militar

Gilunsad sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Cagayan Valley

ang 20 ka armadong aksyon batok sa pasistang tropa sa kaaway niadtong milabayng tuig. Gibanabanang 55 o katugbang sa duha ka platon ang kadaut nga nahaguman sa kaaway.

Pinakaulahi sa maong mga aksyon ang pagpabusikad og eksplu-sibo sa BHB-East Cagayan sa nagoperasyong yunit sa 77th IB sa Mabuno, Gattaran, Cagayan. Unum ang napatay sa opensiba sa mismong adlaw sa ika-52 anibersaryo sa Partido Komunista ng Pilipinas.

Matud sa taho sa kumand sa BHB sa rehiyon, midaku ang kinatibuk-ang pwersa sa BHB og 45%-55% sa tibuok 2020. Gipanghimakak sa BHB ang "pagsurender" sa mga myembro kuno ug tigsuporta sa BHB sa rehiyon. Lakip dinhi ang ulahing bats sa mga surenderi sa Zinundungan Valley, Rizal, Cagayan niadtong Enero 28. Matud sa BHB, mga sibilyang mag-uuma sila nga gipugos og gihadlok.

Gitaho sa rehiyon ang 15% nga pagdaku sa ihap sa mga bag-ong myembro sa Partido. Nakalunsad usab og mga rebolusyonaryong pagtuon gikan sa Abanteng Kurso, Intermedyang Kurso ug mga bats sa Batakang Kurso sa Partido sa tibuok tuig. AB

Ang maong artikulo kinutlo sa Baringkuas (Oktubre-Disyembre 2020), rebolusyonaryong pangmasang mantalaan sa rehiyon sa Amihanan-Sidlakang Luzon.

Pagpursige sa BHB atubangan sa paghari sa teror sa AFP sa Southern Tagalog

Padayon ang terorismo sa 2nd ID sa Southern Tagalog (ST) sa pagsugod sa 2021. Dili moubos sa 25 ka lungsod sa lima ka prubinsya ang langkob karon sa mga nakapokus nga operasyong militar ug mga operasyong Retooled Community Support Program (RCSP). Usa ang ST sa walo ka rehiyong prayoridad sa rehimen sa kontra-insurhensiyang gyera niini.

Gilunsad ang mga kampanyang militar sa pagpangulo ni Gen. Antonio Parlade, Jr., nag-unang anti-komunistang *troll* ug hepe sa Southern Luzon Command sa Armed Forces of the Philippines. Nahitabo kini taliwala sa kaudat sa pandemya ug mga bagyo nga mihapak sa rehiyon niadtong ulahing kwarto sa tuig.

Sa Mindoro, lima ka lungsod sa sidlakang bahin sa Occidental ug lima sa Oriental ang giutingkay sa 203rd IBde sukad pa niadtong 2019. Sa maong mga lugar hugot nga ginabatukan sa mga mag-uuma ug nasudnong minorya ang magunubong mga proyektong mina, dam ug pekeng programang pangkinaiyahan nga moguba sa kinaiyahan ug magpalayas kanila.

Gigamit sa 203rd IBde ang pagpanghadlok sa sulayng pahuyangan ang pagsukol sa katawhan sa lugar. Niadtong Enero, nagmontar ang brigada og duha ka kanyon nga 105mm sa Bansud, Oriental Mindoro. Nagbunga usab og kahadlok sa mga residente ang paglupadlupad sa helikopter sa mga lungsod sa Rizal, San Jose, Bongabong ug Mansalay niadtong bisperas sa pasko. Mitugpa kini sa Mantay, Barangay Monte Claro, San Jose kung asa nakakampo ang pwersa sa RCSP.

Unum ka lungsod usab sa Quezon ang gioperasyon sa 1,900 ka tropa sa 201st IBde, lakip ang mga tropa sa 1st IB, 59th IB, 80th IB, 85th IB, 22nd DRC ug mga pulis. Dakung kalapasan sa maong mga tropa ang pagpanghasi sa mga komunidad bisan bag-ohay pa lang mihapak ang sunud-sunod nga bagyo. Gipugngan niini nga makaabot ngadto sa katawhan ang ayuda gikan sa BHB.

Nagtukod usab og bag-ong mga

kampo ang 80th IB sa Barangay Puray, Rodriguez, Rizal samtang nagpadayon ang mga operasyong kombatan ug RCSP sa Antipolo, Rodriguez ug Tanay. Sa suok nga mga baryong okupado sa mga RCSP, ginaharang sa mga sundalo ang pagsulod sa pagkaon ug uban pang panginahanglan sa mga residente.

Sa Palawan, walay hunong ang FMO ug kampanyang pagpasurrender sa 3rd Marine Brigade. Ginaatake sa dili kulangan sa 600 ka elemento sa Marines ang Roxas, Taytay, Brooke's Point, Rizal, Bataraza ug Puerto Princesa City. Gilaylo nila sa mga tanyag ang kinsamang naglaraw nga "mosurrender ug makigtinabangay" sa AFP batok sa BHB ug kaugalingon nilang mga katawhan.

Lakip sa ngilngig nga mga krimen sa 2nd ID nga lapas sa mga balaod sa gubat mao ang pagpatay nilang Eugenia Magpantay ug Agaton Topacio, ang masaker sa Baras 5, pagpatay sa lider mag-uuma si Armando Buisan, ug sa wala nay

katakus nga mosukol nga si Mario Caraig.

Luyo sa todong atake sa rehiyon, nakatukod ang hukbong bayan dinhi og mga bag-ong natarang gerilya ug nabawi ang pipila ka karaan nga erya. Gilpatuman ang gikinahanglang mga reorganisasyon sa natarang gerilya aron adunay mas lapad nga maniobrahan samtang ginaatubang ug ginapatigbabawan ang malukpanong mga operasyong kombatan ug pagpamomba sa AFP.

Matud kang Armando Cienfuegos, tigpamaba sa BHB sa rehiyon, tungod kini kay "tin-aw alang sa katawhang Pilipino kung kinsa ang tinuod nga terorista sa nasud—ang rehimeng US-Duterte ug ang AFP-PNP nga walay ginapiling okasyon aron magsabwag og kaudat ug teror sa katawhan." AB

Masaker sa Mendiola, gidumdum

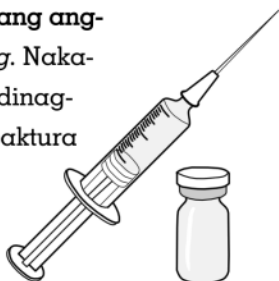
NAGMARTSA PADULONG SA Mendiola atubangan sa Malacañang ang dili moubos sa 500 ka aktibista niadtong Enero 22 isip pagdumdum sa ika-34 nga tuig sa pagmasaker sa mga pwersang pulis sa 13 ka nagprotestang mag-uuma. Hangtud karon, wala pa gihapoy natakamtam nga hustisya ang ilang mga pamilya. Labaw hinuong migabre ang kalisud ug kabangis batok sa sektor. Niadtong 2020 lamang, 59 na ka mag-uuma ang gipatay. Naglunsad usab og susamang mga protesta ang mga mag-uuma sa Laguna, Cebu ug Negros Occidental.

Sa Quezon, gidumdum usab sa mga mag-uuma ang ika-40 ka tuig sa Guinayangan Masaker niadtong Pebrero 1. Sa maong masaker nga nahitabo sa parehong adlaw niadtong 1981, duha ang napatay dihang gipaulanan og bala ang 6,000 ka tawo nga nagmartsang mag-uuma.

Sa Panay, gitukod ang Defend Panay Network niadtong Enero 29, usa ka bulan human ang brutal nga pagmasaker sa siyam ka lider-Tumandok sa Tapaz, Capiz.

SOBERANA 2

usa sa upat ka bakunang gipalambo sa mga siyentista sa Cuba nga aana na sa ikaduhang ang-ang sa *testing*. Nakatakda kining dinaghang imanupaktura kaabag ang Iran.

Ikā-79 sa 98 ka nasud

ang ranggo sa Pilipinas sa listahan sa mga nasud nga adunay **TARONG NGA TUBAG** sa pandemyang Covid-19. Nag-una sa listahan ang **New Zealand** ug **Vietnam**, samtang anaa sa kinaulahan ang **Mexico** ug **Brazil**. Tulo sa nag-unang nasud ang anaa sa **Asia**.

Gikan sa: Lowly Institute, 2021

5.79 milyon

ang mga mamumuong nawad-an og trabaho sa Pilipinas sa katapusan sa tuig, kung usahon ang nataho nga nawad-an og trabaho (3.81 milyon) ug natangtang sa sarbey sa pwersa sa kusog pamuo (1.98 milyon).

Gikan sa: Ibon Foundation, Disyembre 2020

15 ka helikopter nga Sikorsky S-70i Black Hawk

ang paliton sa rehimeng Duterte isip hulip sa mga Huey nga helikopter.

₱11.3 bilyon

ang nakatakdang pagagastuhon alang niini.

₱801 bilyon

o abereyds nga ₱2.2 bilyon kada adlaw ang balor sa pagkahagba sa kinatibuk-ang konsumo tungod sa kawalay kita ug trabaho sa mayorya sa katawhan. Mokabat sa **₱23,000** ang nawalang suhol ug abot sa mga mamumuong Pilipino.

Gikan sa: National Economic and Development Agency, Enero, 2021

Kung tibuk-on ang abot nga

\$3 trilyon sa 10 bilyunaryo

tali sa Marso ug Disyembre 2020, kaya kaayo niining **PABAKUNAHAN** ang **TANANG TAWO** sa kalibutan.

Gikan sa: The Inequality Virus, Oxfam, Enero 2021

62-3-3

boto pabor-supak-walay boto sa

“economic charter change”

sa ang-ang sa komite alang sa pag-amyenda sa **Konstitusyong 1987**.

50 ka tuig nga anibersaryo sa Diliman Commune

o ang 9 ka adlaw nga pagbarikada sa mga estudyante sa **University of the Philippines** sa **Diliman** gikan **Pebrero 1** hangtud **9, 1971**.

5,000

ka traktora ang dala sa mga mag-uuma sa martsa pasulod sa **New Delhi**, kabisera sa **India**, aron iduso ang pagbasura sa mga reporma sa agrikultura nga magderegularisa sa sektor.

Dugang-suhulan, hinanali nga panginahanglan sa mga mamumuo

Dili makasugakod ang ang-ang sa suhulan sa mayorya sa mga mamumuo sa kapasas sa pagsaka sa mga presyo sa mga bata kang panginahanglan. Sukad pa niadtong miaging tuig misaka ang presyo sa pagkaon og 77% (karne) karong Enero. Gipapasas niini ang tantos sa implasyon ngadto 3.5% niadtong Disyembre, pinakataas sa milabayng 21 ka bulan. Bunga niini, mi-hagba ang tinuod nga bili sa suhulan og halos 20%. Sa Metro Manila, panang-litan, ang ₱537 minimum nga inadlawan nga aduna na lay tinuod nga bili nga ₱434, igo lang aron makapalit og usa ka kilong baboy.

Atubangan niini, nahimong mas hinanali ang panginahanglan aron patas-an ang suhulan sa mga mamumuo. Gibanabanang anaa sa ₱346 lang ang abereyds nga minimum nga suhulan sa tibuok nasud. Layo kaayo kini sa makabuhi nga suhulan nga ₱1,057 kada adlaw alang sa usa ka pamilyang adunay lima ka myembro. Kulang kaayo kini aron badyetan ang pagkaon, lakip ang mga balayrunon sa kuryente ug tubig, abang ug edukasyon.

Kumpara sa mga mamumuo sa industriya ug serbisyo, mas ubos pa ang suhulan sa mga mamumuo sa agrikultura. Daku usab ang gintang sa suhulan sa matag rehiyon ug prubinsya ilabina human ipatuman ang 2 ka andana nga sistema sa suhulan.

Imbes nga abagan ang mga mamumuo, gihatagan na hinuon sa rehimen og kagawasan pinaagi sa usa ka kamandoan sa ahensya sa pamuo nga kibhangan sa mga kapitalista ang suhulan sa ilang mga mamumuo gamit ang pandemya. Mas ubos usab ang suhulan nga gihatag sa mga kapitalista sa mga mamumuong nakapailalum sa *work-from-home* nga kahimtang. Sa banabana sa National Economic and Development Authority, mihagba sa abereyds nga ₱23,000 ang kita sa matag mamumuo tungod sa dayag nga pagkibhang sa suhulan, pugos nga pagpabakasyon ug pagkawala sa mga trabaho niadtong milabayng tuig.

Kaniadto pang 2018 natang-gong sa reaksyunaryong Kongreso ang National Minimum Wage Bill sa bloke ng Makabayan nga nagduso

alang sa ₱750 nasudnong minimum nga suhulan. Nahisgutan usab sa maong sugyot balaodnon ang pagbungkag sa mga Regional Wage Board nga gilangkuban sa mga kapitalista aron magtakda og mas ubos nga suhulan sa mga rehiyon.

Gipanawagan usab sa mga mamumuo ug mga progresibong magbabalaod nga hatagag ₱10,000 ayuda ang mga mamumuong nawadan og trabaho tungod sa mga *lockdown*.

Matud sa pagtuon sa Ibon Foundation, si Rodrigo Duterte ang pinakakuripot sa tanang milabayng mga presidente sa Pilipinas sa hisgutanan sa pagpausbaw sa suhulan. Ilalum sa iyang rehimen, duha ka beses lang nga gipatas-an ang suhulan sa nasudnong kabisera, una niadtong 2017 ug ulahi niadtong 2018. Sa abereyds, nagpatuman ang reaksyunaryong estado gikan sa panahon sa rehimen ni Corazon Aquino sa dugang-suhulan kada 13 ka bulan. Ilalum ni Duterte, 29 ka bulan na nga walay pagusbaw sa suhulan alang sa mga mamumuo sa NCR. Sa kinatibukan, gamay kaayo ang giusbaw sa suhulan (9.4%) ilalum ni Duterte kung ikumpara sa abereyds nga usbaw niini (24%) ilalum sa milabayng mga rehimen.

AB

Subsidyo sa baboyan ug konsyumer

NANAWAGAN ANG Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) niadtong Pebrero 1 nga paubsan ang presyo sa karneng baboy sa ang-ang niini niadtong 2019 ayha miigo ang African Swine Fever (ASF). Human kini nga misangko sa ₱400 ang presyo sa liempo ug ₱370 usab sa kasim. Matud niini, mamahimong paubsan ang presyo kung hatagan og tabang sa produksyon ug ayuda ang mga nagaalima og mga baboy.

Sa partikular, nanawagan ang KMP nga maggahin og ₱15,000 subsidyo alang sa mga tag-iya sa baboyan ug manokan, ug ₱10,000 usab nga ayuda alang sa mga konsyumer. Giduso niini nga ayuda, ug dili pautang ang mohaw-as sa katawhan gikan sa pagsaka sa presyo sa baboy.

Giduso usab niini nga kinahanglan ang epektibong interbensyon sa estado sa pagpalit ug pagbaligya sa karne aron mabungkag ang monopolyo sa pagpresyo ug pagpahimulos sa mga dagkung *trader* ug kartel. Mibarog kini nga dili importasyon ang solusyon sa taas nga presyo sa karneng baboy, manok ug uban pa nga ginaduso karon sa rehimen.

Gipirmahan sa parehong adlaw ni Rodrigo Duterte ang usa ka kamandoan nga magpahamtang sa "price ceiling" o maksimum nga ₱270/kilo sa presyo sa pigue sa baboy ug ₱300 sa liempo ug ₱160 sa manok. Ipatuman kini sugod Pebrero 8.

Liboan ka mamumuo, matangtang karong unang kwarto

Liboan ka mamumuong Pilipino ang nakatakdang mawad-an og trabaho karong Pebrero-Marso human nga magdeklara ang tulo ka kumpanya sa planong magtangtang og empleyado o di kaha magsirado tungod sa pagkahlugi.

Niadlong Pebrero 2, gianunsyo sa Philippine Airlines nga manangtangtangi og 2,300 ka mamumuo tungod sa pagkahagba sa ihap sa mga nagabyahe sulod ug labas sa nasud. Gibanabana nga 30% kina-tibuk-ang kusog pamuo sa kumpanya. Sa banabana sa rehimen, nawad-an og ₱400 bilyon niadtong 2020 ang industriya sa byahe ug turismo niining milabayng tuig.

Ayha niini, nag-anunsyo usab ang Makati Shangri-la Hotel sa temporaryong pagsira sugod Pebrero 1. Wala pa gibutyag sa kumpanya kung pila ka mamumuo ang tangtangon nito.

Magsirado usab ang pabrika sa Nissan Motors (nagamanupaktura og sakyanan) sa Laguna sigon sa mga plano niining pagminus sa pangkalibutang produksyon niadtong 2019. Kanhi nang ubos ang

demand alang sa mga kotse sa wala pa ang pandemya, ug labaw kining mihagba niadtong milabayng tuig.

Dugang ang maong mga mamumuo sa gibanabanang 5.79 milyong Pilipinong nawad-an og trabaho tungod sa mga restriksyon sa *lockdown* niadtong 2020. Misigpit ang ekonomiya sa nasud og 9.5% sa tibuok 2020 tungod niini. Pinakagrabe ang maong pagkahagba gikan pa 1946 o human sa Ikaduhang Gubat Pangkalibutan.

Luyo sa kalisud nga nasinati sa mga nawad-an og trabaho, walay programa ang rehimen aron ayudahan sila. Wala silay lauman nga subsidyo tungod kay gibasura sa rehimen ang sugyot sa Department of Labor and Employment nga maggahin sa gamay kaayong ₱20 bilyong minimum nga subsidyo alang kanila sa nasudnong badyet. **AB**

Mga mamumuo sa Magnolia, nagpiket

NAGPIKET ANG MGA mamumuo sa Magnolia atubangan sa ilang pabrika sa General Trias, Cavite niadtong Enero 28 aron ipanawagan ang dugang suhulan ug mas makitawhanong mga kundisyon sa pamuo taliwala sa pandemya.

Nanawagan usab sila nga ilhon ang *collective bargaining agreement* tali sa maneydsment ug sa ilang unyon. Lakip dinhi ang paghatag sa kumpanya sa mga benepisyos, *backpay* alang sa tulo ka tuig ug bonus sa mga mamumuo. Ang Magnolia, usa ka kumpanya sa San Miguel Corporation, ang nagamanupaktura sa mga produktong gatas (*butter*, *cheese*, ug *ice cream*).

Sa Mandaue City, naglunsad sa 3-adlaw nga *silent protest* ang mga mamumuo sa Coca-Cola niadtong Pebrero 3 aron iduso sa maneydsment ang pagregularisa sa may 86 nga mamumuo niini.

Pagdungog sa Korte Suprema batok sa ATL, gisugdan na

Nagsugod na niadtong Pebrero 2 ang pagdungog sa Korte Suprema batok sa Anti-Terrorism Law o ATL. Pito ka abugado nga mirepresentar sa 37 ka petisyon ang miatubang dinhi. Sa gawas sa korte, gibanabanang 500 ang nagtapok aron suportahan sila.

Aron iligot ang pagdungog, gimando sa korte niadtong milabayng tuig nga hiusahon ang 37 ka petisyon. Isip pagtuman, gihugpong sa unum ka klaster ang mga probisyong gikwestyon sa mga petisyuner.

Tataw sa unum ka klaster ang mosunod: 1) pagtakda nga adunay lehitimong hinungdan ang mga gipasakang mga petisyon sa Korte Suprema; 2) paghagit sa pagka-konstitusyunal sa balaod, partikular ang sobrang hanap o malukpanong depinisyon niini sa "terorismo;" 3) pagpamatuod nga dili konstitusyunal ang mga gahum nga gihatag sa gitu-

kod nga Anti-Terrorism Council; 4) pagkontra sa depinisyon ug pagsilot sa pagpanghulga nga maghimo og terorismo tungod kay wala kini nahiyon sa mga balaod nga nagabawal sa pagsilot sa mga kasong wala pa giilang kriminal dihang gihimo; 5) pagkontra sa pagpalungtad sa detensyon tungod kay lapas kina sa konstitusyon, lokal nga balaod ug internasyunal nga mga lagda; at 6) pagkontra sa pagtangtang sa probisyon aron sa paghatag og haum nga danyos sa mga biktima sa tortyur ug uban pang susama nga paglapas sa nakatakdang mga proseso.

Sa unang adlaw sa pagdungog,

mitataw ang pangutana kung husto bang sa Korte Suprema gipasaka ang kaso dihang wala pa may aktwal nga kasong napasaka kalabot dinhi. Isip tubag, gihisgutan sa mga petisyuner ang gatusan na nga kaso sa *red-tagging* inubanan sa mga pagpamig-ot ug pagpamatay.

Sa buntag usab sa maong adlaw, gipasaka sa Korte Suprema ang kaso sa duha ka Aeta aron pangayoon ang temporaryong pagpahunong sa implementasyon (TRO o *temporary restraining order*) sa balaod. Ang duha ka katutubo ang unang giaresto, gitortyur ug gipasakahan sa gama-gamang kaso nga kalambigit sa ATL.

Maayo nga nahikyad sa mga abugado ang mayor nga mga argumento. Nakatakdang ipadayon ang pagdungog sa Pebrero 9. **AB**

5 ka mag-uuma, gipatay sa mga ahente sa estado

Lima ka mag-uumang nakigbisog alang sa ilang katungod sa yuta ang gipatay sa mga elemento sa estado sa milabayng duha ka semana.

Usa dinhi si Antonio Arellano, lider sa Paghiliusa sa Mangunguma sa Binabono, usa sa mga nagpetisyon batok sa Anti-Terrorism Law (ATL). Gipatay siya sa Barangay Jonob-jonob, Escalante City sa Negros Occidental kadungan sa unang adlaw sa pagdungog sa kaso sa Korte Suprema niadtong Pebrero 2. Kaalyadong organisasyon ang Paghiliusa sa National Federation of Sugar Workers, usa sa kanunay nga gina-red-tag sa militar sa Negros.

Patay usab ang mag-uumang si Rommy Torres, usa sa mga nagabatok sa pagpangilog og yuta sa pamilyang Villar sa Norzagaray, Bulacan. Gidagit siya niadtong Pebrero 3 sa Barangay San Mateo sa maong lungsod apan sa Laguna na nakaplagan ang iyang patayng lawas niadtong Pebrero 5.

Niadtong Enero 21, gipusil ug gipatay si Vernel Mondreal sa utlanan sa mga barangay nga Salvacion

ug Igdalaquit sa Sibalom, Antique. Tigkoordinan si Mondreal sa Igpanolong Human Rights Desk.

Sa Sorsogon, gipatay sa mga pulis ug sundalo sa 31st IB si Michael Bagasala sa San Antonio, Barcelona niadtong Enero 24. Adunay timailhan sa tortyur ang iyang patayng lawas. Matud sa mga saksi, gitortyur sa militar si Bagasala ayha siya gipatay.

Gipatay usab sa mga pulis si Noel Degamon, Jr. niadtong Enero 29 sa Barangay Luna, Surigao City. Parehong kanhing Pulang manggugubat nga misurender apan wala nagpagamit sa militar silang Bagasala ug Degamon.

Iligal na pag-aresto. Dili makatarunganong giaresto ang mga mag-uumang silang Virgilio dela Cruz, Jerry Ramos ug Herminio Ramos sa Barangay Villaflor, Cauayan, Isabela niadtong Enero 23. Gitamnan og ebidensya ang ilang balay para adunay basihan ang pagpa-

ngaresto. Giakusahan silang mga myembro sa hukbong bayan.

Sa rehiyon sa Caraga, magkasunod ang iligal nga pag-aresto niadtong Pebrero 6 sa mga lider-masa nga sina Gina Tutor sa Gabriela, Greco Regala sa Pamalakaya-Agusan del Norte ug Isaias Ginorga sa Piston.

Panununog. Gisunog sa mga maton sa pamilyang Yulo ang duha ka balay sa mga mag-uuma niadtong Enero 23 sa Buntog, Barangay Canlubang, Calamba, Laguna. Human ang tulo ka adlaw, mibalik ang mga maton ug gikulata ang unum ka mag-uuma. Gihulga usab nila ang mga residente sa sityo nga pagapatyon kung padayon nga mosupak sa planong kumbersyon sa yuta.

Panggigipit. Gidumog ug giutingkay sa 60 ka elemento sa 2nd IB ang mga balay sa mga residente sa Barangay Madao, Uson, Masbate niadtong Pebrero 1. Gawas sa pagpanghadlok, gikawatan usab sa mga sundalo ang pamilya ni Enrique Tumampil, lider sa Kilusang Magbubukid ng Masbate. AB

Myanmar, mibalik sa pagharing militar

NAGKUDETA ANG MILITAR sa Myanmar (kanhing Burma) niadtong Pebrero 1 aron palagputon sa pwesto ang napili nga mga upisyal sa nasud. Giaresto ug gidetine sa Tatmadaw, tawag sa armadong pwersa dinhi, si Aung San Suu Kyi, ang giilang lider na sibilyang burukrasya ug uban pang nahataas nga upisyal. Nakatak dang ablihan niadtong maong adlaw ang bag-ong napili nga parlamento.

Girason sa Tatmadaw ang pasangil nga adunay malukpanong pagpanglimbong sa eleksyon kung sa gilampaso sa partido ni Suu Kyi ang prenteng partido sa militar. Gipanghimakak ang maong pasangil sa mga independyenteng tigbantay ug sa komisyon sa eleksyon sa nasud.

Sa maong kudeta, subling napamatud-an ang hugot nga kontrol sa militar sa estado sa Myanmar nga wala nabuntog ni Suu Kyi. Hugot nga gikundena sa United Nations ug daghang nasud ang kudeta. Sulod sa Myanmar, pipila na ka protesta ang gilunsad sa mga tiguporta ni Suu Kyi.

Search warrant batok sa 2 ka aktibista, gikansela

GIDEKLARA SA USA ka huwes sa Mandaluyong City nga "dili balido" ang *search warrant* nga gigamit aron utingkayon ang gipuy-ang balay sa mga aktibistang silang Lady Ann Salem ug Rodrigo Esparago niadtong Disyembre 10, 2020. Gideklara usab sa husgado nga dili mamahimong gamiton nga ebidensya ang "nasakmit" nga mga pusil ug eksplusibo gikan kanila. Sa ingon, walay kaso ang Philippine National Police batok sa duha. Mahinungdanong kadaugan kini sa tanang mga giaresto gamit ang depektibong mga *search warrant* ug gipahamtangan og gama-gamang mga kaso.

Ang dili balidong *search warrant* gipagula ni Judge Cecilyn Burgos-Villavert sa Quezon City, ang giilang "reyna sa pabrika sa mga *warrant*."

Silang Salem ug Esparago lakip sa pito ka aktibistang iligal nga giaresto sa adlaw nga gidumdum ang Adlaw sa Tawhanong Katungod nga gitawag og Human Rights Day 7. Lakip usab dinhi silang Dennise Velasco; Mark Ryan Cruz, Romina Raiselle Astudillo, Jaymie Gregorio ug Joel Demate. Si Salem ang direktor sa *online* nga mantalaang Manila Today samtang ang unum ka aktibistang tigpanalipod sa katungod sa mga mamumuo.

Unsa ang lauman sa bag-ong presidente sa US?

Nag-ilis og bag-ong hepe ang estado sa imperyalistang US niadtong Enero 20. Nanumpa si Joseph Biden isip ika-46 nga presidente sa US ug si Kamala Harris isip iyang bise-presidente taliwala sa naghagurog nga krisis sa ekonomiya, pulitika ug panglawas sa nasud.

Sama sa mga nauna kaniya, gipasiugdahan ni Biden ang "pagpangulo sa US sa tibuok kalibutan" nga walay lain kundili mao ang imperyalistang hegemonya niini sa kalibutan. Ingonman, nag-atubang siya sa nagkadakung hagit sa multipolar nga kalibutan kung asa miksog ang Russia ug China isip karibal nga mga imperyalistang sentro, dugang sa kanhi nang mga kapitalistang kumpetisyon sa Europe.

Nag-atubang usab si Biden sa nagkagrabeng pagsukol sa mga mamumuong Amerikano nga aktibong nanalipod sa ilang mga katungod sa ekonomiya ug pulitika. Kusog ang presyur kaniya nga tumanon ang iyang mga gisaad ug tubagon ang mulo alang sa trabaho, dugang-suhulan, mas tarong nga kundisyon sa pamuo ug katilingbanong serbisyo, ingonman ang hustisyang nakabase sa kaakuan ug paghunong sa rasisimo, kawalay pagpakabana, brutalidad sa pulis ug militarisasyon sa institusyon niini.

Kinsa si Joseph Biden?

Si Joseph Biden, 76, usa ka betterano sa pulitika nga myembro sa Democratic Party sa US. Una siyang nagsulay nga modagan sa pagka-presidente niadtong 1988 apan napugos nga moatras human nga mapamatud-ang dili tinuod ang pipila sa gipanghinambog niyang detalye sa kinabuhi. Midagan, midaug ug nagsilbi siyang bise-presidente ni Barack Obama gikan 2009 hangtud 2017. Ayha niini, senador siya sa estado (katugbang sa rehiyon) sa Delaware gikan 1973 hangtud 2009.

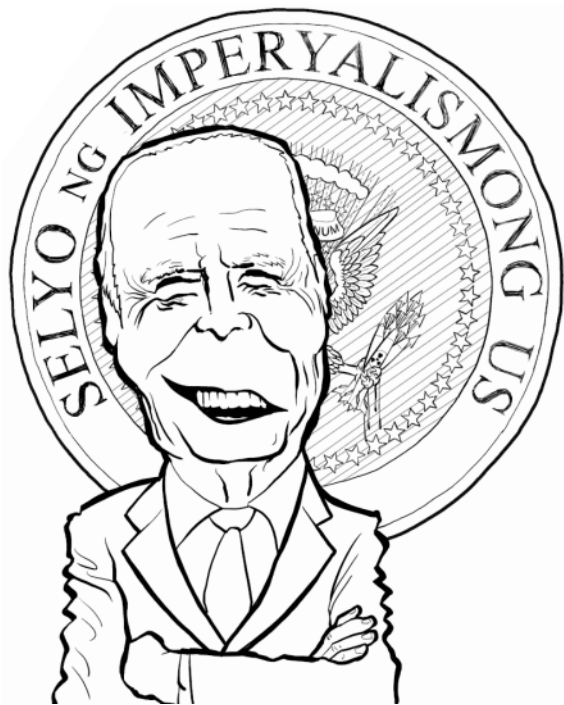
Naila si Biden sa iyang baruganang "paling sa Too" sulod sa iyang partido. Siya ang nag-una ug pinaka-

lunod-patay nga Democrat nga tigpasiugda sa gyerang agresyon sa US sa Afghanistan ug Iraq niadtong lider pa siya sa komite sa relasyong pang-gawas sa Senado. Sa kadugayan giatras niya ang iyang suporta sa maong mga gyera, apan wala siya misuporta sa panawagang paulion ang mga tropang Amerikano. Gidumalahan niya ang "rekonstruksyon" sa Iraq ilalum sa administrasyon ni Obama. Gisupportahan niya ang gyerang agresyon niini sa Libya ug ang pag-arma sa mga rebeldeng grupong kontra-Assad sa Syria.

Aduna siyay rekord sa rasisimo isip senador sa Delaware nga aktibong nagasukol sa pagbalaod sa mga palisiya alang sa integrasyon sa mga Itum ug puting estudyante niadtong dekada 1970.

Pasiunang mga lakang

Sa iyang mga unang adlaw isip presidente, gipirmahan ni Biden ang 30 ka kamandoan aron baliktaron ang pinakabangis nga pasistang palisiya, kontra-migrante ug pabor sa mga higalang kapitalista sa gipulihan niyang presidente nga si Donald Trump. Lakip dinhi ang pagpahunong sa konstruksyon sa pader sa utlanan sa US ug Mexico ug pagbatura sa palisiya nga nagabawal sa pagsulod sa katawhan gikan sa pipila ka nasud sa Muslim. Nagpahamtang usab siya og mas hugot nga palisiyang "kontra-Covid-19" ug gipadayon ang pag-ayuda sa naglisud nga Amerikano, sama sa una nang gihimo ni Trump. Aduna siyay mga mando kalabot sa pag-abag sa pag-usab sa klima ug pagprayoridad niini sa mga palisiya sa nasud.

Ingonman, makitang kulang ang pipila ka kamandoan, sama sa pag-suspende lang ug dili hingpit nga pagpapha sa utang sa mga estudyante. Gisuspende niya ang paghatag og bag-ong mga permit sa pagmina sa lana, apan padayon pa gihapon ang mga operasyon sa 10,000 ka kanhi nang gitugutang nga kumpanya.

Palisiyang panggawas

Pasiugdahan ni Biden ang pag-deploy sa militar sa US sa South China Sea isip direktang pangsa-gang sa ekspansyunistang mga laraw sa China. Ang gipili niyang mga upisyal alang sa relasyong panggawas, komersyo ug paniktik pulos mga naila sa ilang pagkaagresibo sa pakiglambigit sa China.

Sa inisyal nga mga pamahayag sa maong mga upisyal, labaw usab nga mahimong agresibo ang administrasyon ni Biden sa interbensyon niini sa Syria, Iran ug Turkey sa ngalan sa "pag-usab sa rehimen." Wala usay mausab sa pagtagad niini sa Israel ug dili niini ibalhin ang embahada sa US nga anaa sa teritoryong ilegal niining giokupa sa Jerusalem. Padayon usab kining "kontra" sa Cuba, Venezuela ug North Korea. Dili bag-o ang maong mga palisiya ug pagpadayon lang sa mga palisiyang una nang ginapatuman ni Biden isip bise-presidente sa administrasyong Obama. AB